

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र

या आठवड्यातील हवामान अंदाज

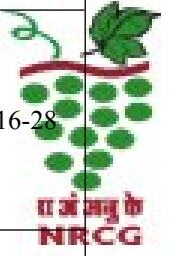
गुरुवार (30/04/2026) – बुधवार (06/05/2026)

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %
	किमान	कमाल				
नाशिक	23-25	39-40	नाशिक, ओझर, कळवण, पिंपळगाव बसवंत, दिंडोरी, पालखेड- गुरु – बुध – पाऊस नाही. लोणी- शुक्र, शनि- रिमझिम पाऊस. वणी - शुक्र - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	12-29	16-18
पुणे	20-21	36-37	कांचन, पाटस, यवत, नारायणगाव, बारामती- गुरु-बुध- पाऊस नाही इंदापूर- गुरु, शुक्र, शनि, मंगळ- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-25	16-28
सोलापूर	18-21	36-37	सोलापूर, नान्नज, बाशी, वैराग, लातूर, औसा- गुरु-बुध-पाऊस नाही. पंढरपूर- गुरु, शुक्र, मंगळ- रिमझिम पाऊस. तुळजापूर - शुक्र, शनि- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	12-26	18-30
सांगली	20-23	37-39	मिरज, सांगली, शिरगुप्पी, शेटफळ, पळशी, वाळवा, पलूस, कवठा, खानापूर विटा – गुरु – बुध – पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	11-28	13-28
विजयपुरा	22-24	37-40	चडचन, तिकोटा, तेलसंग, विजयपुरा- गुरु- बुध पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-22	12-20
हैदराबाद	23-26	38-41	हैदराबाद, मेडचल, जहिराबाद - गुरु-बुध- पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	06-14	17-27
सातारा	18-21	36-37	खटाव, सातारा, फलटण- गुरु-बुध- पाऊस नाही	स्वच्छ ते ढगाळ	12-27	18-33

भारतीय कृषी संशोधन परिषद
ICAR-National

भारतीय कृषी संशोधन परिषद
राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
Grapes, Pune

अहमदनगर	19-24	38-40	अहमदनगर, श्रीगोंदा, अकोले, संगमनेर, राहाता, कोपरगाव, कर्जत- गुरु – बुध – पाऊस नाही. जामखेड- शनि, रवि - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-32	14-21
जालना	22-25	39-44	अंबड, जालना, मंठा, घनसावंगी- गुरु – बुध – पाऊस नाही. जाफ्राबाद- रवि - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	06-28	13-18
बुलडाणा	22-24	37-43	बुलडाणा, चिखली, सिंदखेड राजा, दि.राजा- गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-35	15-22
कोल्हापूर	18-22	36-38	कागल, करवीर, गगन-बावडा- गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	12-26	19-34
बंगळूरु ग्रामीण	21-23	32-35	अनेकल, दोड्डाबल्लापूर, बंगळूर- पूर्व, बंगळूर - उत्तर, बंगळूर- गुरु, शुक्र, शनि, रवि, बुध - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	08-12	28-52
बेळगावी	18-22	34-38	बेळगावी, गोकाक, चिकोडी, अथनी- गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	22-22	18-38
बिदर	24-28	40-41	बसवकल्याण, हुमानाबाद- गुरु-बुध- पाऊस नाही. बिदर- रवि- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	06-19	14-18
बागलकोट	22-24	37-40	बागलकोट, जमखंडी, हुंगुंड, मुधोळ- गुरु - बुध - पाऊस नाही.	स्वच्छ ते ढगाळ	10-22	12-20

टीप: वरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

https://www.wunderground.com/?cm_ven=cgi

<https://imdagrmet.gov.in/weatherdata/BlockWindow.php>

<https://www.timeanddate.com/weather/india>

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

II पाणी व्यवस्थापन

अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 8.5-9.5 मिमी

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मलचिंगमचा सराव करावा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रूट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
3. खरड छटणी केल्यावर, अंकुर वाढीच्या अवस्थेत, दररोज 14,450 – 16,150 लि./एकर सिंचनासाठी पाणी द्यावे. जर सिंचनाच्या पाण्याचे क्षारता 1 dS/m पेक्षा कमी असेल, तर दररोज 11,560 – 12,920 लि./एकर द्यावे.
4. f. वाढ आवश्यकतेपेक्षा जास्त असल्यास, सिंचन पाणी वापर कमी करून 7,200 - 8,000 लि./एकर करावे. तरीही वाढ आटोक्यात आणता येत नसेल, तर वाढ नियंत्रणात येईपर्यंत सिंचन थांबवावे.
5. g. छटणी केलेल्या वेलींचे दोर शेडनेटने झाकून टाकावे, उपलब्ध असल्यास, एकसमान अंकुर फुटण्यासाठी तसेच सिंचनाच्या पाण्याची गरज २०-२५% कमी करावी. शेडनेट कव्हरेजमुळे कॉर्डनवरील तापमानाचा प्रभाव कमी होईल. तथापि, 3-5 पानांच्या अवस्थेनंतर शेडनेट काढून टाकावे. शेडनेट उपलब्ध नसल्यास, कळ्यांवर उष्णतेचा प्रभाव कमी करण्यासाठी उच्च उष्णतेच्या काळात म्हणजे दुपारी 2-3 वाजता कॉर्डनवर पाण्याने फवारणी करावी.
6. सिंचनासाठी कमी पाण्याची उपलब्धता असण्याची शक्यता असल्यास, छटणी करताना बांध (संपूर्ण द्राक्षबागा नाही) भरून टाकावे आणि बांधाच्याला आच्छादित करावे. बांधाच्याला पूर आल्याने रूट झोनमध्ये जमा झालेला मीठाचा भार कमी होईल आणि मलचिंगममुळे मातीच्या पृष्ठभागावरील पाण्याचे बाष्पीभवन कमी होईल. अशाप्रकारे, यामुळे जमिनीतील मिठाचे प्रमाण कमी होईल आणि त्याच वेळी माती संतृप्त होईल ज्यामुळे योग्य अंकुर फुटेल. शिवाय, सिंचनासाठी कमी पाणी उपलब्ध असले तरीही नवीन उगवलेल्या कोंबांना खारटपणामुळे नुकसान होणार नाही.
7. सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेत, अंकुर वाढ नियंत्रित करण्यासाठी सिंचन पाणी 5000 ते 6000 लिटर / एकर / दिवस असावे.

- ← सूक्ष्म घड निर्मिती च्या अवस्थेसाठी, ताण देणे आवश्यक आहे. चिकणमातीत मातीत पाणी धरून ठेवण्याची क्षमता जास्त असल्याने, कृपया लक्षात घ्या की ताण लवकर लादला जाणे आवश्यक आहे अन्यथा फलनक्षमतेवर परिणाम होईल.
- ↳ सूक्ष्म घडनिर्मितीच्या कालावधीत बागेतील तापमान जेव्हा 41 ते 42 डिग्री च्या पुढे जायला सुरुवात होते अशावेळी पाण्याची उपलब्धता ही वाफसा असेल अश्याप्रकारे करावी. परंतु, जेव्हा बागेत नवीन फुट निघायला सुरुवात होते अश्यावेळी पाणी एकतर कमी करावे किंवा बंद करावे .

माती आणि पोषक व्यवस्थापन :

काढी ची वाढ अवस्था:

1. कोंब फुटल्यानंतर 5-6 भागांमध्ये 50 किलो युरिया/एकर टाकावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत, युरियाचा वापर करू नका, त्याऐवजी अमोनियम सल्फेट 85 किलो/एकर किमान 7- \rightarrow फुटांमध्ये अंकुर फुटल्यापासून वापरावा.
2. अंकुरांची जोमदार वाढ झाल्यास, नायट्रोजन वापरणे थांबवावे आणि नायट्रोजन वापरणे पुन्हा सुरु करण्यापूर्वी वाढ स्थिर होण्याची प्रतीक्षा करावी. तरीही वाढ होत राहिल्यास सिंचन कमी करावे. नंतर जेव्हा वाढ इच्छित स्तरावर ठेवली जाते तेव्हा पुन्हा सुरु करावे.
3. माती परीक्षण मूल्यावर आधारित, झिंक सल्फेट @10 किलो/एकर फेरस सल्फेट @10 किलो/एकर आणि त्यानंतर मॅग्नेशियम सल्फेट @15 किलो/एकर 5-7 पानांच्या अवस्थेपासून कमीतकमी 2 स्प्लिटमध्ये वापरा. बोरॉनचा वापर काटेकोरपणे माती आणि पेटीओल चाचणीवर आधारित असावा.
4. चुनखडीयुक्त जमिनीत, सक्रिय वाढीच्या अवस्थेत मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट @ 2 ग्रॅम / लिटर फवारणी करा.
5. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची

पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

सुक्ष्म घड निर्मिती अवस्था:

1. माती परीक्षण मूल्यांवर आधारित, जमिनीत फॉस्फरसची कमतरता असल्यास 20 - 25 किलो / एकर फॉस्फरिक ऍसिड किंवा 150 किलो / एकर एसएसपी वापरावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत फॉस्फोरिक ऍसिड वापरणे इष्ट आहे. जोपर्यंत माती आणि पेटीओल चाचण्या कमी फॉस्फरसची उपलब्धता दर्शवत नाहीत तोपर्यंत फॉस्फोरिक ऍसिड देऊ नये.

2. नायट्रोजन असलेले कोणतेही पाण्यात विरघळणारे खत घालू नये.

3. 45 दिवसांनंतर, वेलीतील पोषक घटक जाणून घेण्यासाठी पेटीओल चाचणी करावी. अंकुराच्या पायथ्यापासून 5 व्या पानापासून पेटीओल्स काढले गेलेल्या पानांची मोजणी करून गोळा केले जावे.

4. मॅग्नेशियम सल्फेट 15 किलो /एकर 45 ते 55 दिवसांनंतर च्या कमीत कमी 2 भागामध्ये वापरा.

5. चुनखडीयुक्त जमिनीत, मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 3 ग्रॅम / एल 45 ते 55 डीएपी दरम्यान

फक्त एकदा फवारणी करावी.

6. सिंचनाच्या पाण्यात 100 पीपीएम पेक्षा जास्त सोडियम असल्यास पाने काळे होण्याच्या लक्षणांवर बारीक लक्ष ठेवावे.

7. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन

द्राक्षबागेतील सध्याच्या वाढीच्या अवस्थेनुसार आणि हवामानाच्या परिस्थितीनुसार खालील अवस्थेतील करावयाच्या उपाययोजना.

9) खरड छाटणी आणि त्याचे व्यवस्थापन:

द्राक्षांच्या काढणीनंतर बागेत खरड छटणी (फॉडेशन प्रूनिंग) ही महत्त्वाची प्रक्रिया करणे आवश्यक असते. साधारणपणे फळांची काढणी पूर्ण झाल्यानंतर ही छटणी केली जाते. खरड छटणी करण्यापूर्वी द्राक्ष बागेला सुमारे २० ते ३० दिवस विश्रांतीची गरज असते. छटणीच्या किमान १५ दिवस आधी चर खोदण्याचे काम पूर्ण करावे. साधारणपणे ३ ते ४ इंच खोल आणि १.५ ते २ फूट रुंद चर खोदावा. शिफारसीनुसार आवश्यक अन्नद्रव्यांचा पुरवठा या चरामध्ये करावा. खतांचा वापर केल्यानंतर मुळांना इजा होऊ नये म्हणून चर त्वरित बुजवून घ्यावेत. मुळे दीर्घकाळ प्रखर सूर्यप्रकाशात उघडी राहिल्यास बागेत डेड आर्म किंवा फांद्या वाळण्याची समस्या उद्भवू शकते. खरड छटणी करताना काडीवर फक्त एक डोळा राखून छटणी करावी, ज्यामुळे वेलीवर एकसारखी फुट होण्यास मदत होते. ओलांड्यावरील डोळे फुटण्यासाठी आणि सुलभ अंकुरणासाठी हायड्रोजन सायनॅमाइड @ २०-२५ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणात वापरल्यास डोळा फुटण्यास मदत होते.

२) शूट थिनिंग:

शूट थिनिंग ही एप्रिल छटणीनंतर केली जाणारी एक महत्त्वाची कॅनोपी व्यवस्थापन पद्धत आहे, जी द्राक्ष वेलींच्या अतिवाढ नियंत्रित करण्यासाठी आवश्यक आहे. हे काम फुटे १०-३० सेमी लांब झाल्यावर करावे, ज्यामुळे ते सोपे आणि प्रभावी होते. योग्य शूट थिनिंगमुळे द्राक्ष वेलींच्या क्षेत्रात ०.५ ते ०.७ शूट्स प्रति चौरस फूट इतकी आदर्श घनता राखली जाते. यामुळे सूर्यप्रकाश व हवा खेळती राहते आणि रोगांचा प्रादुर्भाव लक्षणीयरीत्या कमी होतो.

३) री-कट नंतरचे द्राक्ष बाग व्यवस्थापन:

री-कट केलेल्या बागेमध्ये मुख्य खोड तसेच ओलांडा यांचा विकास होणे अपेक्षित असते. खोडाचा विकास होत असताना नवीन फुटीची वाढ जोमाने होणे आवश्यक आहे. या अवस्थेत अन्नद्रव्य व्यवस्थापन अत्यंत महत्त्वाची भूमिका बजावते. नवयुक्त आणि स्फुरदयुक्त खतांचा जमिनीद्वारे पुरवठा केल्यास शाखीय वाढीला चालना मिळते. ज्या बागेच्या माती परीक्षण अहवालामध्ये चुना (कॅल्सिम कार्बोनेट) उपलब्ध असल्याचे दिसून येते, तिथे गंधकाचा वापर केल्यास जमिनीचा सामू कमी करण्यास मदत होते. पुरेशा सिंचनासह नवराचा पुरवठा केल्यास वेलीची वाढ जलद गतीने होते.

खोडाचा विकास करण्यासाठी "स्टॉप अँड गो" ही पद्धत वापरली पाहिजे. या पद्धतीमध्ये, जेव्हा कोवळ्या फुटीची वाढ ८ ते ९ पानांच्या अवस्थेपर्यंत पोहोचते, तेव्हा ६ ते ७ पानांवर शेंडा खुडणी करावी. यामुळे बगलफुटीच्या वाढीला वाव मिळतो. या फुटलेल्या बगलफुटी पुन्हा ३ ते ४ पानांवर खुडाव्यात आणि वरच्या डोळ्यापासून निघालेली फूट बांबूच्या साह्याने बांधून ती खोडाच्या पुढील टप्प्यासाठी वाढू द्यावी.

वेलीवर ३ ते ४ पाने राखून ठेवल्यामुळे तिथे अन्नाचा साठा होण्यास मदत होते, परिणामी खोड अधिक जाड आणि मजबूत बनते. ओलांड्याचा विकास देखील याच पद्धतीने केला जातो.

४) खुंट रोप / रुटस्टॉक व्यवस्थापन :

जानेवारी-फेब्रुवारी दरम्यान शेतात लावलेली खुंट रोप / रुटस्टॉक आतापर्यंत मुळांच्या विकासांमुळे स्थिरावली असण्याची शक्यता असते. शेतात खुंट रोपे स्थिरावणे याचा अर्थ केवळ जमिनीत मुळांचा विकास होणे असा नसून, जमिनीच्या वर फुटीचा देखील विकास होणे असा आहे. शेतातील संतुलित खुंट रोपांमध्ये मूळ आणि फूट यांचे गुणोत्तर योग्य असणे आवश्यक आहे. हा विकास साधण्यासाठी योग्य सिंचन आणि अन्नद्रव्य व्यवस्थापनात प्रामुख्याने नत्र आणि स्फुरद युक्त खतांच्या ग्रेडचा वापर करणे गरजेचे आहे. ज्या बागांमध्ये सिंचनाच्या पाण्याची कमतरता आहे, तिथे आच्छादनाचा (मल्टिचिंग) वापर करावा. तसेच, बाष्पीभवनाद्वारे होणारा पाण्याचा अपव्यय टाळण्यासाठी, सिंचन प्रामुख्याने पहाटे किंवा सायंकाळी उशिरा करणे अधिक फायदेशीर ठरते.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR National Research Centre for Grapes, Pune

खरेड छाटणी नंतरचे दिवस	रोगांचा धोका			
	केवडा	भुरी	बुरशीजन्यकरपा	इतर
20	नाही	नाही	नाही	जिवाणू करपा- नाही. तांबेरा - नाही

तापमानात वाढ होत असल्याने ओलांडे पाण्याने धुवून घेणे गरजेचे आहे.

लवकर छाटणी केलेल्या भागांमध्ये, दुस्यम संसर्ग टाळण्यासाठी हायड्रोजन सायनामाइड मिश्रणात मॅकोझेब किंवा कॉपर फॉर्म्युलेशनस मिसळावीत. पाऊस सुरु होताच ट्रायकोडर्माची ठिबकद्वारे ट्रीचिंग करावी. या टप्प्यावर कोणत्याही आंतरप्रवाही बुरशीनाशकांचा वापर करू नये.

V. कीड आणि त्याचे व्यवस्थापन

छाटणीनंतरचे दिवस	कीटकांचा धोका				
	मिलीबग	माइट	थ्रिप्स/लीफहॉपर	अळी	फली बीटल
खरड छाटणीनंतर लगेच ते कोंब येईपर्यंत	मध्यम	काहीही नाही	मध्यम	काहीही नाही	मध्यम ते उच्च
री-कट नंतरचे नवीन	मध्यम	काहीही नाही	खूप उच्च	काहीही नाही	मध्यम

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

- छाटणीनंतर लगेच, प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून बुप्रोफेझिन 25 SC (१.२५ मिली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणात) वापरून प्रत्येक वेळींना १.५-२.० लिटर पाणी देऊन झाड धुवून काढावे. सुटी झालेली सालावर्षात नका.

- एप्रिल महिन्यातील छाटणीनंतर कोंब फुटण्याच्या वेळी, फली बीटल आणि मिलीबगमुळे होणाऱ्या अंकुरांच्या विकृतीवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल (०.४ मिली प्रति लिटर पाणी) ची प्रतिबंधात्मक फवारणी करा.
- फली बीटलच्या व्यवस्थापनासाठी, इमिडाक्लोप्रिड १७.८ SL @ ०.४ मिली प्रति लिटर किंवा फिप्रोनिल ८० WG @ ०.०६ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा लॅमडा सायहॅलोथ्रिन ४.९ CA @ ०.५ मिली प्रति लिटर पाण्यात मिसळून पहाटेच्या वेळी किंवा रात्री उशिरा फवारणी करा. जर हे फली बीटलच्या व्यवस्थापनासाठी पुरेसे नसेल, तर इमिडाक्लोप्रिड १७.८ SL @ १.५ मिली प्रति वेल या प्रमाणात जमिनीत आळवणी करा.

- नवीन द्राक्षबागांमध्ये, री- कट केल्यानंतर किंवा एप्रिलमधील छाटणीनंतर नवीन कोंब आल्यावर थिप्सच्या व्यवस्थापनासाठी, जेव्हा थिप्सची संख्या प्रति कोंब ५ किंवा त्याहून अधिक असेल, तेव्हा स्पिनोसाड ४५ एससी @ ०.२५ मिली/लिटर, स्पिनेटोरम ११.७ एससी @ ०.३ मिली/लिटर, सायनट्रॅनिलिप्रोल १० ओडी @ ०.७ मिली/लिटर, इमामेक्टिन बेंझोएट ५ एसजी @ ०.२२ ग्रॅम/लिटर किंवा फिप्रोनिल ८० डब्ल्यूजी @ ०.०६२५ ग्रॅम/लिटर यांनी यांसारख्या प्रभावी कीटकनाशकांची नियमित फवारणी करा.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

